

זה יכול לקרות רק במדינת ישראל. למעלה מחצי מיליון תושבים ישבו בדבוקים למקליטהולווייה בערבי-שבת — ערב שבו אין שום בידור אחר, מלבד מיסחקיקלפים.

עובדה ישראלית מס' 1. הם הסתכלו בסרט מסדרת חקירותיו של המפפוק מיגרה, סרט בלשי בעל רמה גבוהה, פרי עטו של אחד מטובי הסופרים הצרפתיים, ג'ורג' סימנון. באמצע נפסק התרגום. הסרט המשיך לדבר בצרפתית — שפה שרובם המכריע של אזרחי ישראל אינם מבינים אותה. אולם התחנה לא הפסיקה את השידור, כדי לתקן את המעוות. השידור נמשך.

עובדה ישראלית מס' 2. רק בסוף השידור הבינו כמה מן הציופים מה אירע — הסרט פשוט התבלבל. באמצע הסרט הבלשי הוקרן חלק שהיה שייך לסוף. הרוצח דיבר עם החוקר שיחה ארוכה (ובלתימתורגמת). לפני שהחוקר בכלל נפגש עימו לראשונה. האחר ראי על התרגום חש שהתרגום חדל להתאים למה שהוקרן על המסך, והפסיקו. זה יכול לקרות רק בתחנת-חובבים, שהיא גם התחנה הממלכתית היחידה.

עובדה ישראלית מס' 3. בגמר השידור, התנצלה הקריינית כי חיוך מתוך וכחשיב פסוק על שאירעה תקלה קלה. היא לא הסבירה מה קרה, ולא התנצלה על שנגרם למאות אלפי אזרחים עוגמת-נפש, וביזבוז של ערב.

עובדה ישראלית מס' 4. אפשר היה לחשוב שלמחרת היום תוצא העיתונות במאמרי-מחאה, ובאלפי מכתבים נועמים למערכת מידי הציופים. אבל לא היתה שום תגובה.

עובדה ישראלית מס' 5. זה קרה בטלוויזיה. זה קורה בפוליטיקה. זה קורה בכלכלה.

מנהיג דוין

אחרון מן האש

כי לאזרחי ישראל אפשר לעשות את הכול. הם סבלניים. ולכן יורקים להם בפרצוף.

אישים

האיש שדיבר

אשכנזית

זקן חברי הכנסת השביעית היה ח"כ דויד בן-גוריון — שנבחר כמנהיג „הרשימה הממלכתית“. לכן הוטל עליו לפתוח את הישיבה הראשונה של הכנסת, לנהלה עד לבחירת היר"ר החדש. אולם בן-גוריון העקשן (ליד 1886) סירב. לכן הוטל התפקיד על הבא בתור:

הרב־סרן האדום

במעצר בית:

פתח לבאות?

בכל מדינה יש סימנים חיצוניים אחרים לחילופי-גברי בצמרת. במשטרים פשוטים, הדבר מתבטא בחילופי שרים בממשלה.

בברית-המועצות של ימי סטאלין, המתינו הכל בצפייה דרוכה ליום האחד במאי, אז הופיע סטאלין עם עוזריו על גג המאוזליאום של לנין. לפי סידור האישים בשורה אפשר היה לדעת מה קרה. אם מולוטוב, למשל, עמד במקום השלישי משמאל למנהיג, ולא במקום השני מימינו, ידעו הכל שאירע רע-אדמה פוליטי.

בסודאן ובעיראק קל לעקוב אחרי חילופי-גברי, מפני שהמפסידים מוצאים להורג. במצרים המושחק הוא הומאני וגם מסוכך יותר. אפשר לעקוב אחרי המתרחש בעזרת רשימת הדיירים בכיתה-הסוהר.

תעלומה ושמה חאלד

בימי גמאד עבדא-דינאצר, נכנסו לבית-הסוהר גם האחים המוסלמים שמיימן, וגם הקומוניסטים שמשמאל. לקראת סוף חיי, יצאו הקומוניסטים מבית-הסוהר, ונכנסו לשם אנשי הימין המתון. הכל הבינו שזהו שינוי קו. כאשר תפס אנוואר אל-סאדאת את מקומו של מורו המת, יצאו אנשי הימין מבית-הסוהר, וחזרו לשלטון. כעבור זמן קצר נכנסו לבית-הסוהר אנשי השמאל המתון — עלי צברי וחבריו. ראשי האגף הפרו-סובייטי בצמרת הנאצרית.

אולם איש אחד נשאר בגדר תעלומה: חאלד מוחייא-אל-דין, האיש השמאלי ביותר, ראש תנועת השלום הפרו-סובייטית במצרים, מראשי מפלגת האיחוד הסוציאליסטי.

מדוע נכלאו אנשי השמאל המתון, ונשאר בחוץ ובשלטון איש השמאל היותר קיצוני? מיצולוגים הסבירו זאת כך: חאלד מוחייא-אל-דין הוא איש-אמונה של מוסקבה בקאהיר. אמנם הקים אל-סאדאת מישטר ימני-מתון, אך הוא זקוק לעזרת הסובייטים. מוחייא-אל-דין השמאלי (הנקרא גם „הרב סרן האדום“, כדי להבדיל בינו ובין זכריה מוחייא-אל-דין, שהוא ימני ופרו-אמריקאי, ושני לו קידבת-משפחה אליה) מסמל ברית זו.

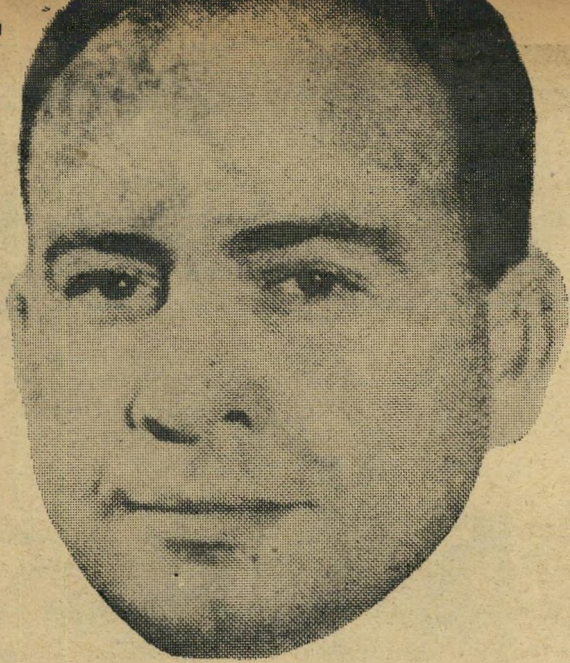
לכן רעדו המייסדמוגראפים בכל כירות העיר, ובכאשר נמסר השבוע כי חאלד מוחייא-אל-דין הושם במעצר-בית, בעוד שידורו, ראש ה„מרכז העצה הסוציאליסטית“, איבראחים סריא-אל-דין, נכח לא בכדא טורה, 45 ק"מ מדרום לקאהיר.

המעשה שעורר את רוגזו של הנשיא: השניים פעלו לפירסום גילוי-דעת של האגודות המקצועיות המצריות נגד הוצאתם להורג של הקומוניסטים בסודאן.

אם חאלד לא נכלא, כמו חברו, בבית-הסוהר הידוע לשימ צה, הרי זה לכל היותר מיחווה כלפי מוסקבה.

אורות אדומים

מעצרו של הרב־סרן האדום, קצין חיל-הפרשים לשעבר שהיה אחד מחברי הקבוצה המקורית שחוללה את ההפיכה נגד המלך פארוק, אינו מסמל רק חילופי-גברי פנימיים. הוא מבטא תהליך העשוי לשנות לחלוטין את המצב במרחב.

חאלד מוחייא-אל-דין איש אמונה של מוסקבה

גרם לכך נסיון-הנפל לחולל מהפכה שמאלית בסודאן — הארץ הערבית היחידה שקיימת בה מפלגה קומוניסטית רצינית. נסיון זה נכשל, אמנם, בגלל אופיו החובבני, אבל הוא הבהיר לפתע לכל שאר הממשלות הערביות, הקשורות בברית-המועצות, שעזרה סובייטית אינה שונה מכל עזרה אחרת: גותן העזרה עלול תמיד להשתמש בהשפעתו כדי לחולל מהפכה, שתשליט את חסידיו.

בכמה כירות ערביות נדדקו אורות-האזהרה אדומים. אם זה יכול היה לקרות בחרטום — מדוע אין זה יכול לקרות מחר באנג'יה, ברומשק, בטרפולו — ובעיקר: בקאהיר?

למרות שהעזרה הסובייטית למצריים עולה לאין שיעור על זו שניתנה לכל מדינה לא-קומוניסטית אחרת בעולם, ואף על זו שניתנה למדינות קומוניסטיות רבות, שולט במצריים מישטר ימני, המימין והולך. אנומליה זו אינה יכולה להימשך לנצח.

יחר על כן: מישטר זה קשר את גורלו למישטרים הקיימים בסודאן ולוב — שם שולטים שני שליטים צבאיים אנטי-קומוניסטיים, המגלים לאחרונה פנים אנטי-סובייטיות.

וזהו סתירה פנימית, שאפשר למשטרה כי משך זמן-מה, אך היא מוכרחה לפרוק, באחד הימים, החוצה: אם בצורה של הפיכה פרו-סובייטית במצרים (וודעת המומחים אין השמאל המצרי די חזק לצורך זה), אם בדרך של פנייה פריאמריקאית מצד קאהיר.

מעצרו של מוחייא-אל-דין היה, בלי כל ספק, אתראה של אל-סאדאת למוסקבה, והיא גבלה בפרובוקציה.

הדאגה בירושלים

בכחינה ישראלית, יכול היה המצב החדש לפתוח הזדמנויות נוספות ליוזמה מדינית בשני כיוונים:

● ניצול המצב לשם קשירת יחסים עם ברית-המועצות, שתוכל בדרך זו לבטא את מורית-רוחה מן הנעשה בקאהיר, ו/או —

● ניצול המצב לשם השגת שלום עם מצריים באמצעות האמריקאים, שמעמדם מתחזק בקאהיר.

קרוב לוודאי כי הזדמנות זו תבזבז, כמו כל הזדמנויות במרוצת השנים.

התגובה האמיתית של ממשלת ישראל תהיה דווקא הפוכה: דאגה גוברת (אם כי אילמת) שהתרחקות קאהיר — מוסקבה תביא להתקרבות קאהיר — ושיננשון, וזו תביא לרחק גובר על ישראלי דהסדר מהיר ודנסיגה, תוך עיכוב הנשק האמריקאי לישראל.

להימלט מעיר מולדתו הפולנית. גור, אחרי שהנאצים כבר כבשו.

כמו תחנה, הרבי מגור, היה איצ'ה-מאיר בסולין אנטי-ציוני מובהק, לכן הציטרף בנעוריו לתנועת אגודת-ישראל — תנועה שכל מטרתה היתה, מראשיתה, להילחם בציונות, אשר כל גדולי התורה התנגדו לה פה-אחד. הם האמינו כי שיבת-ציון, לפני בואו של המשיח, תעכב את הגאולה.

אולם לאיצ'ה-מאיר ולמפלגתו קרה מה שקרה לגופים אחרים בארץ: הם נספגו עלידי המימסד. עם מותו של מייסד אגודת-ישראל, משה בלוי, ב-1947, קיבל לידי את המנהיגות. מאותו רגע הפכה אגודת-ישראל לציונית בפועל, השתלבה

(המשך בעמוד 22)

יראת-הכבוד אל הזקן, שכאלו היה שייך לעולם אחר, ואי-הבנת דבריו. כי איצ'ה-מאיר דיבר עברית אשכנזית, אשר חברי הכנסת לא הבינו אותה.

היתה זאת הלצה קבועה בכנסת — בשעת נאומיו היו ח"כים שואלים איש את רעהו: „האם יבוא תרגום לעברית?“ בכל זאת, מדי פעם, היה איצ'ה-מאיר מצליח, למרות הקושי הלשוני, לעורר התרגשות בלב שומעיו. היו אלה המיקרים בהם הפליג בתיאור העיירה היהודית, הבית החם בערבי-שבת, עולם קסום של מסורת — עולם שהלך לעולמו מזמן, ושואלי לא היה קיים מעולם.

לחכות לימי המשיח. איצ'ה-מאיר היה מן האחרונים שנמלטו מעולם זה, כשהוא כבר עלה באש. ב-1940 עלה בידו

ח"כ יצחק מאיר לוי, מנהיג אגודת ישראל (ליד 1894). בן-גוריון סירב, כי לא רצה לפתוח את מושב הכנסת מבלי לשפוך את לבו — אך הוא לא רצה להפר את המעמד החגיגי עלידי דברים כדורבנות. ח"כ לוי קיבל את התפקיד בגלל סיבה הפוכה: הוא רצה לשפוך את לבו, וזו נראתה לו כהזדמנות מצויינת.

ואכן, איצ'ה-מאיר (כפי שהכול קראו לו) ניצל את המעמד לנאוה-הטפה דתי קיצוני, למורת-רוחם של רבים מן ח"כים החילוניים, שאחד מהם הגיב בקריאת-ביניים בלתי-תגבית.

„האם יבוא תרגום?“ אולם בדרך כלל לא תהרעו נאומיו של איצ'ה-מאיר בכנסת, וזאת בגלל סיבה כפולה: